

RAZVOJ IN POMEN HUMANITARNEGA PRAVA

MHP...mednarodno humanitarno pravo → sopomenke: vojno pravo; pravo oboroženih sil

Kdaj se MHP uporabi?

- oboroženi spopad

MHP:

- ženevsko pravo → zaščiti žrtve vojne
- haško pravo → pravni in tehnični vidiki vojskovanja

MHP:

- JUS AD BELLUM [pravica do vojne] → pravica začeti vojno: prava, pravična in sprejemljiva vojna
  - JUS IN BELLUM [pravica v vojni] → pravila in omejitve v vojni
- * prva ženevska konvencija leta 1864 – zaščita vojakov in med. osebja z znakom
- * pri muslimanih – rdeči polmesec na beli podlagi ~ 40 držav; je enakovreden našemu rdečemu križu na beli podlagi ~ 1392 držav

ŽENEVSKE KONVENCIJE [ŽK] IZ LETA 1949:

- I. ŽK za izboljšanje položaja ranjencev in boln. oboroženih sil na bojnem polju
- II. ŽK za izboljšanje položaja ranjencev in boln. in brodolomcev oboroženih sil na morju
- III. ŽK o ravnanju z vojnimi ujetniki
- IV. ŽK za zaščito civilnih oseb med vojno

189 držav je danes podpisalo ŽK.

DOPOLNILNA PROTOKOLA IZ LETA 1977:

- Protokol I.: dopolnilni protokol o zaščiti žrtev mednarodnih oboroženih spopadov
- Protokol II.: dopolnilni protokol o zaščiti žrtev mednarodnih oboroženih spopadov

PODROČJE UPORABE ŽK /kdaj se uprablja?/

- * vojna ali oboroženi spopad
- * okupacija
- * kolonialna prevlada
- * podpisnice konvencij
- * od začetka oboroženega spopada do zaključka vojaških operacij

NAMEN MHP:

- zaščita + spoštovanje zaščitene osebe
  - zaščita – nikdar nihče ne more odpovedat
  - zaščitene osebe:
    - φ pripadniki oboroženih sil [brodolomci in vojaki ranjenci oz. bolniki];
    - φ zdravstveno osebje in službe;
    - φ pripadniki CZ; vojni ujetniki; civilne osebe
    - φ civilne in kulturne dobrine; naravno okolje

φ vsi objekti, ki vsebujejo nevarne sile

- pravila za vse vpletene strani

!KAJ JE PREPOVEDANO:

- moriti
- mučiti
- pohabljati
- izrekati skupinske kazni (pravica do sodišča + zagovora)
- usmrtiti človeka brez sodne odločitve
- povračilni ukrepi niso nikoli dovoljeni

TEMELJNA NALČELA MHP:

- * načelo razločevanja (vojak – civilist)
- * načelo sorazmernosti(izguba – korist)
- * prepoved uporabe orožij, ki povzročajo prekomerno trpljenje in poškodbe
- * varstvo in spoštovanje kulturnih in naravnih spomenikov

PREPREČEVANJE ZLORAB IN KRŠITEV MHP:

- države: določene kazenske sankcije
- ad hoc sodišča
- mednarodno kazensko sodišče

ČLOVEKOVE PRAVICE IN MHP:

- skupno obema: zaščita posameznika
- človekove pravice:
  - pravice posam., ki mu jih mora zagotoviti država in veljajo vedno – v vojni in v miru (v izjemnih primerih jih država lahko omeji)
- MHP:
  - zaščita posam. v oboroženih spopadih, uporaba osnovnih človekovih pravic v oboroženih spopadih (je nadgradnja člov. pravic, teh država ne more omejiti)

MHP DANES:

- * problem je poznavanje in spoštovanje določb MHP
- * hude kršitve: Afganistan, Irak, Izrael
- * javno kazanje fotografij vojnih ujetnikov je prepovedano
- * vojnemu ujetniku se vzame orožje, ne sme se pa vzeti plinske maske in obleka se pusti-kot jo ima
- * vojni ujetniki imajo pravice in dolžnosti [pravica, da komunicirajo s svojci; pravica, da jih obiščejo delegati RK-mednarod.; ...]
- * eden večjih problemov v svetu so otroci-vojaki v vojni

SISTEM ZRP IN VLOGA RKS

Varnost pred naravnimi in drugimi nesrečami je del notranje varnosti RS.

ZAKONODAJA IN PRAVNI AKTI:

- zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami (Ur. l. 64/94, 87/01)
- resolucija o strategiji nacionalne varnosti RS (Ur. l. 56/01)
- obrambna strategija RS

- doktrina civilne obrambe RS
- doktrina ZRP
- nacionalni program varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami

GLAVNI VIRI NEVARNOSTI IN OGROŽANJA:

- gre za naravne in druge nesreče, neustrezne posege v okolje in njihovo čezmerno onesnaževanje, vojaško ogrožanje, terorizem ter druge nevojaške vire ogrožanja

OCENA OGROŽENOSTI:

1. nesreče, ki se pojavljajo zelo pogosto:
lokalno omejene, prizadenejo manj ljudi – požari, prometne nezgode...
2. nesreče, ki se pojavljajo poredko:
posledice so obsežne in vsestranske, prizadenejo skupnost – potresi, poplave, viharji...
3. nesreče, ki se dogajajo poredkoma:
imajo zelo hude, zelo obsežne + dolgoročne posledice – jedrske nesreče

PRIPRAVLJENOST NA NESREČE (DISASTER PREPAREDNESS-DP):

Obsega *spremljanje* in *proučevanje* nevarnosti ter možnosti zaščite pred njimi. Vključuje *opazovanje*, *obveščanje*, *alarmiranje* preb. ob nesrečah, *organiziranje*, *opremljanje* in *usposabljanje* sil za ZRP ter usposabljanje preb. za *osebno in vzajemno zaščito*. Obsega tudi *zagotavljanje zalog* zaščitnih sredstev in reševalne opreme ter sredstev človekoljubne pomoči, *pripravo načrtov* zaščite in reševanja ter *načrtovanje* in *izvajanje* zaščitnih ukrepov.

ORGANI IN SILE V SISTEMU ZRP:

- * organi: so pristojni za vodenje ZRP
- * sile: so pristojni za izvajanje ZRP → prostovoljne, poklicne, CZ.

NAČELA ORGANIZIRANJA ZRP: načela opredeljujejo pravico vsakogar do ZRP

- ZRP je človekoljubne narave
- dolžnost pomagati – osebna varnost
- delovanje organov in sil v skladu z zakonodajo
- pomen preventivnih ukrepov
- velika vloga lokalnih skupnosti in sil za ZRP

FINANCIRANJE NALOG ZRP:

- državni proračun
  - proračun lokalne skupnosti
  - požarna taksa
  - zavarovalnice
  - donacije
  - mednarodne pomoči
- Pomoč je za je za državljanke brezplačna razen v primerih, ko je bila ogroženost ali nesreča povzročena namenoma ali iz malomarnosti.

RK SLO KOT SILA ZNOTRAJ SISTEMA ZRP:

- * neprofitna nacionalna organizacija
- * delno ne-vladna org.
- * kot sila v sistemu ZRP nastopa s 3 nastanitvenimi enotami RKS /Stacionarij MB in Nastanitveni enoti v LJ in NG/

NAMEN - STACIONARIJ IN NASTANITVENI ENOTI RKS:

Stacionarij in nastanitveni enoti RKS so aktivirani v primeru naravnih in drugih nesreč za nudenje nege in oskrbe najbolj ranljivih skupin prebivalstva (nosečnice, matere z otroki, invalidi, starejše osebe...) ter jim nuditi začasno nastanitev.

Enote delujejo na celotnem področju države in tujine, v kolikor pride do poziva.

Stacionarij imajo RK, Nastanitvene enote pa ne.

- Stacionarij MB – 36 ljudi
- Nastanitvena enota LJ in NG – vsaka po 22 ljudi
- ključni kadri – tehnično osebje, kuhar, bolničar, ekon., administrator, svetovalno osebje, vodja
- skupne kapacitete nudijo nastanitev za 300 ljudi – vsaka 100

DAJANJE PP:

PP je neposredna zdr. oskrba, ki se jo nudi poškodovanemu oz. obolelemu na kraju dogodka. Prizadeti jo mora dobiti čimprej, z uporabo preprostih pripomočkov, predvsem pa hitro, pravilno in v pravem zaporedju.

NUDENJE PSIHOSOCIALNE POMOČI:

- stres + soočenje s situacijo
- ustrezen način komunikacije
- podpora lokalne skupnosti
- populacija s posebnimi potrebami
- podpora svetovalcev

Za nudenje vseh vrst pomoči morajo biti izvajalci ustrezno izobraženi in biti seznanjeni z interdisciplinarnim pristopom nudenja pomoči!